

สวนสมุนไพร

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
จังหวัดจันทบุรี

ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2486 นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ในขณะนั้น เห็นความสำคัญของสวนสมุนไพรที่จะเป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับงานวิจัย หรือใช้เป็นยาในยามที่ ประเทศเกิดวิกฤต ขาดแคลนยา จึงดำริให้จัดตั้งสวนสมุนไพรขึ้นอีกแห่งในบริเวณตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยจัดซื้อที่ดินจำนวน 119 ไร่ 3 งาน 29 ตารางวา คิดเป็นเงิน 791.54 บาท แต่ปรากฏว่ามีที่ดินว่างเปล่าไม่มีเจ้าของอยู่ระหว่างที่ดินที่ซื้อ จึงทำให้มีพื้นที่รวมเป็น 140 ไร่ 53 ตารางวา ต่อมาในปี พ.ศ. 2487 จึงได้เริ่มปรับพื้นที่ จัดจ้างคนงาน จัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ และดำเนินการก่อสร้างบ้านพัก 2 หลัง ผাগให้อยู่ในความดูแลของสาธารณสุข จังหวัดจันทบุรีได้จัดหาสมุนไพรประมาณ 200 ชนิด ปลูกไว้เป็นตัวอย่างในพื้นที่ 30 ไร่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับความช่วยเหลือจากสาธารณรัฐเยอรมันและญี่ปุ่น เพื่อจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติม รวมทั้งการตรวจสอบชื่อและชนิดของสมุนไพรที่มีอยู่เดิมและมีการปลูกเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยและใช้เป็นมาตรฐานในการศึกษาชื่อวิทยาศาสตร์ตามหลักอนุกรมวิธานพืช ต่อมาในปีพ.ศ. 2524 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับการสนับสนุนจากกรมชลประทาน ในการจัดสร้างอ่างเก็บน้ำให้ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำโดยกรมชลประทานได้ดำเนินการสำรวจและจัดสร้างอ่างเก็บน้ำให้และใช้งบประมาณของกรมชลประทาน จากนั้นในปี พ.ศ. 2528 องค์การยูนิเซฟร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐานได้มอบหมายให้สวนสมุนไพรจันทบุรีเป็นศูนย์ผลิตกล้าไม้สมุนไพรสำหรับกระจายพันธุ์ไปยังแหล่งต่าง ๆ ตามโครงการสมุนไพรกับการสาธารณสุขมูลฐานและได้สนับสนุนอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานและในปี พ.ศ. 2530 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้สนับสนุนให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์การเกษตรสำหรับใช้ในการผลิตวัตถุดิบสำหรับการวิจัย

สวนสมุนไพรกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยด้านการเพาะปลูกขยายพันธุ์พืชสมุนไพร เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสมุนไพรสำหรับการศึกษาวิจัย ปรับปรุงคุณภาพของสมุนไพรให้ดียิ่งขึ้น เพื่อยกระดับสมุนไพรไทย อีกทั้งเป็นแหล่งอนุรักษ์สมุขนไพรนานาชนิดโดยเฉพาะพันธุ์พืชสมุนไพรในเขตอบอุ่นขึ้นเป็นศูนย์เรียนรู้สำคัญด้านสมุนไพรของจังหวัดจันทบุรี

กานพลู

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อวงศ์

ชื่ออื่น ๆ

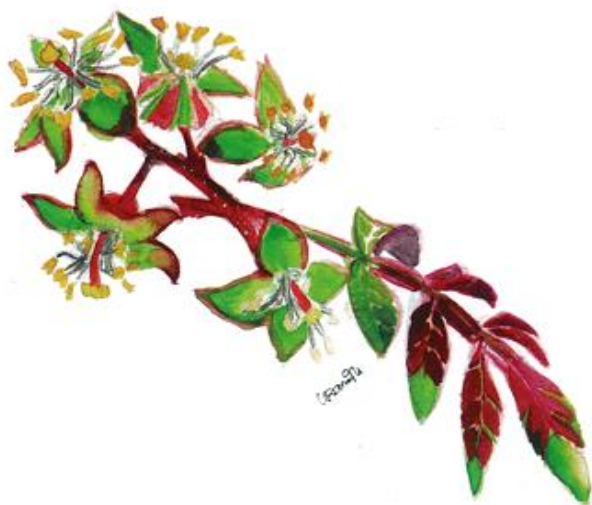
ข้อมูลด้านสรรพคุณ

Syzygium aromaticum (L.) Merr. & L.M.Perry

Myrtaceae

Clove

ดอกตูม ขับลมในท้อง รักษาโรคระเคาะอาหาร แก้กลิ่นไส้ แก้ไข้ บำรุงกำลัง **ดอก** กระจายเสมหะ แก่เสมหะเหนียว แก่เลือดออกตามไรฟัน แก้หืด แก้ปวดฟัน แก้ปวดท้อง

คณา

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อวงศ์

ชื่ออื่น ๆ

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

Harrisonia perforata (Blanco) Merr.

Rutaceae

กะลันทา โกทา ชื่อดำตา จี้ จี้หนาม มีชี สีเดาะ สีพิน สีพินคนตาย

ราก รสขมเผื่อน แก้ไข้ (ใช้ปรุงผสมเป็นยาห้าราก) แก้บิด แก้ร้อนใน
 กระหายน้ำ กระทุ้งพิษไข้ พิษไข้กาฬ เปลือก ต้มน้ำ แก้ตาเจ็บ กิ่งก้าน
 ทำเป็นไม้สีพิน เป็นยารักษาพิษ รากอ่อนและต้น แก้อ่อนแรง แก้บิด

จันทน์เทศ

ชื่อวิทยาศาสตร์

Myristica fragrans Houtt.

ชื่อวงศ์

Myristicaceae

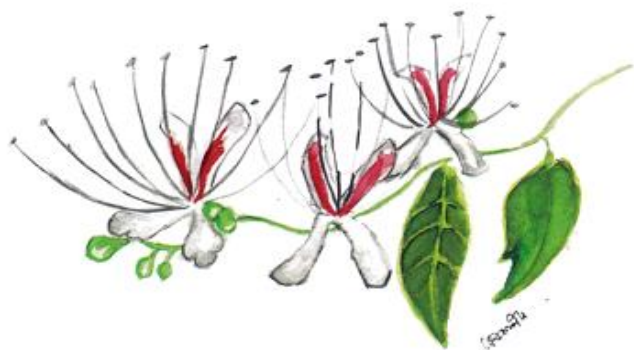
ชื่ออื่น ๆ

จันทน์บ้าน

Nutmeg tree

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

เมล็ดใน แก้กะหายน้ำ บำรุงกำลัง ขับลม บำรุงโลหิตบำรุงธาตุ
 รกหุ้มเมล็ด บำรุงโลหิต บำรุงผิวเนื้อให้เจริญ

ชิงซี่

ชื่อวิทยาศาสตร์

Capparis microacantha DC.

ชื่อวงศ์

Capparaceae

ชื่ออื่น ๆ

กระตาดขาว กระตาดป่า กระโรกใหญ่ ค้อนกลอง ค้อนฆ้อง จิงโจ้ ชาย
 ชู้ ชีซอ พญาจอมปลวก พวงมาระคอ เม็งซอ ราม แสมซอ แต้มาทลาย
 หนวดแมวแดง ทมากมก Caper thorn

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

ราก รสขม แก้ไข้เพื่อลม ขับลมในท้อง (ใช้ผสมปรุงเป็นยาหาราก แก้ไข้
 ร้อนในทุกชนิด) แก้ไข้เพื่อดีและโลหิต แก้ท้องมาน แก้บวม ตัน แก้ฟก
 บวม สุก แก้โรคในลำคอ ดอก แก้มะเร็ง ใบ ต้มอาบแก้โรคผิวหนัง

ท้ายายม่อม

ชื่อวิทยาศาสตร์

Tacca leontopetaloides (L.) Kuntze

ชื่อวงศ์

Dioscoreaceae

ชื่ออื่น ๆ

บุกรอ ไม้เท้าฤๅษี สิงโตดำ

Polynesia arrowroot

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

แบ่งจากหัว ละลายน้ำ น้ำตาลกรวด ตังไฟ กวนจนสุก
ให้คนไข้รับประทาน บำรุงกำลัง แก้อ่อนเพลีย

เทียนดำหลวง

ชื่อวิทยาศาสตร์

Abroma augusta (L.) L.f.

ชื่อวงศ์

Malvaceae

ชื่ออื่น ๆ

ตาเปาะอาซู เทียนดำ ล่ายหง หมอนฮอก

Devil's cotton

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

เมล็ด รสเผ็ดขม ขับเสมหะในร่างกายนล่างสู่กูดทวาร ขับลมในลำไส้ แก้อาเจียน บำรุงโลหิต บิบบมดลูก ใบและต้น แก้กษณะในใช้เป็นยา เปลือกและต้น ขับระดู ราก แก้กษณะประจำเดือนไม่ปกติ

ปลาไหลเผือก

ชื่อวิทยาศาสตร์

Eurycoma longifolia Jack

ชื่อวงศ์

Simaroubaceae

ชื่ออื่น ๆ

กรุงบาดาล คะนาง ขะนาง ตริงบาดาล ตุงสอ ตูวเบ้าะมิง ตูววอ เพี้ยก
หยิกบ่อถอง หยิกไม้ตั้ง ไหลเผือก เอียนตอน แหพันชั้น

Ali's umbrella

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

ราก รสขมจัด แก้ไข้ตัดไข้ทุกชนิด (ใช้ผสมปรุงเป็นยาจันทน์ลีลา) ถ่ายฝี
ในท้อง ถ่ายพิษ แก้วัวโรค

เพชรหึง

ชื่อวิทยาศาสตร์

Grammatophyllum speciosum Blume

ชื่อวงศ์

Orchidaceae

ชื่ออื่น ๆ

กล้วยกา กะด้าพะนาย ตับตาน มือตบแก ว่านงูเหลือม ว่านเพชรหึง
ว่านหางช้าง เอื้องพริ้ว

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

Letter plant, Tiger orchid

ลำต้น ฝนกับน้ำสุรา ถอนพิษงู ถอนพิษตะขาบ แมงป่อง รักษาบาดแผล

ไม้เท้ายาม่อม

ชื่อวิทยาศาสตร์
ชื่อวงศ์
ชื่ออื่น ๆ

Clerodendrum indicum (L.) Kuntze
Lamiaceae

กาซะลอ จรดพระธรรณี ดอกคาน เท้ายาม่อมป่า บึงขม บึงขาว บึงหลวง เป็นจั่น พญารากเดียว พญาเล็งจั่น หมพี พอกวอ ฟินพี โทพัง ไม้เท้าฤๅษี เสงจั่นใต้ หญ้าลิ้นจั่น Bowing lady, Sky rocket, Tube flower, Turk's turban, Turk's turbin

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

ราก ขับพิษไข้ แก้อ่อนใน เป็นยาขับเสมหะลงเบื้องต่ำ แก้กะอืด แก้อาเจียน หืดไอและพิษฝี แก้ไข้ ขับพิษไข้ (ใช้ผสมปรุงเป็นยาห้าราก) แก้พิษสัตว์กัดต่อย

สุงทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อวงศ์

ชื่ออื่น ๆ

ข้อมูลด้านสรรพคุณ

Garcinia hanburyi Hook.f.

Clusiaceae

รง Gum Cambodge tree

ยาง รสเฝื่อนเบื่อ เป็นยาถ่ายอย่างแรง ใช้ถ่ายลม ถ่ายน้ำเหลือง ถ่ายสำหรับโรคท้องมานและโลหิตคั่งในสมอง ลดความดันโลหิตอย่างรวดเร็ว ถ่ายเสมหะและโลหิต ควรฆ่าพิษก่อนใช้เพื่อลดอาการปวดมวนท้อง ใช้ภายนอก โดยฝนกับน้ำกะทิสด ทาแก้แผลพุพอง น้ำเหลืองเสีย แก้ปวด

โสร่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Scaphium scaphigerum</i> (Wall. ex G. Don) G.Planch.
ชื่อวงศ์	Malvaceae
ชื่ออื่น ๆ	ท้ายเภาเปรี๊ยะ โปรง พุงทะลาย สำเภา สำรองกะโหลก สำรองดอกแดง สำรองหนู
ข้อมูลด้านสรรพคุณ	Malva nut เนื้อหุ้มเมล็ด แก้วร้อนในกระหายน้ำ

สถาบันวิจัยสมุนไพร

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
88/7 ซอยติวานนท์ 14
ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0-2951-0491 โทรสาร. 0-2589-9866
<http://mpri.dmsc.moph.go.th/>